

30/6 1824.

[Вперед конфіскації]

Перед Конфискацією.

АРХІВ ОО. ВАСИЛІЯ
У Львові

ПРОБОЄМ

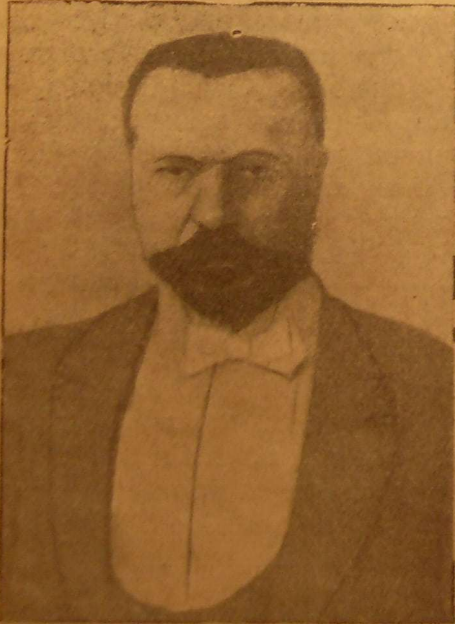
ЦІНА 10 СОТ.

1 ТРАВНЯ 1934

Р. І. Ч.

3

МИКОЛА МІХНОВСЬКИЙ

Третього травня ц. р. минає десять років, як у занятому більшовиками Києві наложив на себе руку **Микола Міхновський**. Постаць — недоцінена, постаць — забута. Але постаць особливо близька і цікава нам **новому українському поколінню**. Людина, що в час найбільшого каліцтва української політичної думки **одинок** відважно й отверто кидає „божевільний“ на той час клич **боротьби за державну самостійність української нації**. Людина з цілком новим, здоровим світоглядом, з новим розумінням життя таким чужим і незрозумілим „старим“ і „молодим“ його сучасникам.

Це було вже на порозі 1900 року. В час коли українству в Росії, репрезентованому старшим культурницьким і молодшим **соціалістичним** поколінням навіть не снилася ідея державної **самостійності**, — появляється в Києві молодий студент з цілком **новою вірою**. Всупереч всьому своєму окруженню сміливо почи-

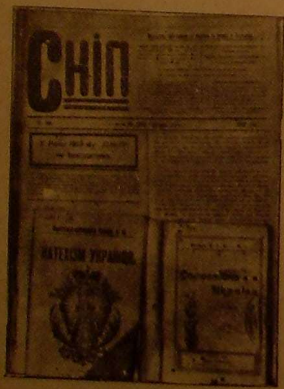
нає проповідувати, що тільки шлях **боротьби** за здобуття державної самостійності є **одиноким шляхом**, на який мусить ступити український народ. І не зважаючи на те, що все дивилося на нього мов на **божевільного**, цей юнак **виховує у своїй вірі** шістьох найближчих своїх товаришів, організує їх у „**Братство Тарасівців**“ і творить першу завязь українського самостійництва.

Заповідями, які ставить Тарасівцям Міхновський, читаємо у одного з тогочасників були: „**Своя Самостійна Українська Держава; без своєї самостійної держави ніяка нація не може жити ані розвиватися. Настав час розпочати боротьбу за свою національну державність. Культурницькою працею старших поколінь цього не здобудеш. Треба перейти до активної політичної боротьби з нацією-ворогом. Треба готуватися до оружно́ї боротьби. Методи і засоби боротьби мусять бути такі, щоби зближати до Цілі. Методи і засоби московських революційних соціалістичних партій для української нації непридатні. З цими партіями вже тепер напорозі національної боротьби не вільно йти разом, хоч вони й підточують царат, бо вони не менш від царів хочуть нашого поневолення. Нове українське покоління мусить створити свою власну національну ідеологію для боротьби за визволення нації і створення**

своєї держави. В протилежність московському революційному інтернаціоналізмові і соціалізмові наш шлях, це шлях революційного націоналізму. **Україна для українців!** Проти Тарасівців було все старе, національніше і молоде соціалістичне українство. Не зважаючи на це Міхновський, спираючись на невеликий гурт своїх однодумців кинувся зо всією силою свого запалу в боротьбу за поширення своєї віри; проти всіх і проти всього, що було проти неї. Перш усього проголосив війну „старим“ культурникам, що виступали проти всякої революційної боротьби, яка мовляв тільки викликає репресії на всякий прояв українського життя. Немилосердно картав їх за їхню „аполітичність“. Та ще різче напав він на молодь за її захоплення московською соціалістичною ідеологією і співпрацю з московськими революціонерами. „Виступи маленького гурта Тарасівців — пише згадуваний сучасник — на велелюдних сходинах київського студентства робили вражіння виступів якихось несповна розуму людей. Виступали люди зовсім іншого світогляду. Загально визнані усіми були ідеї всевітнього соціалізму і всеросійської революції, які мали само собою визволити й Україну. А тут раптом якийсь нечуваний сепаратизм, якесь чудернацьке самостійництво а ще більше якесь оте недовіра до всеросійської революції“. І дійсно видерти українську політичну думку зпід впливів цієї всеросійської революції, яка так сильно полонила усю українську молодь того часу не було легко. Гурт Тарасівців був немов скутий у своїому рості, а коли його члени, покінчивши студії розбрилися по Україні, впливи його ще більше ослабли. Сам Міхновський, вже як адвокат переїздить до Харкова. Тут відразу входить в зносини з молоддю і продовжує свою пропаганду самостійницької ідеї. Успіх заповідався більший, як у Києві. **Визнавши Ціль**, молодь почала шукати шляхів до неї. Цим шляхом могла бути тільки революція, але революція під національним прапором. Так родиться підпольна організація **РУП** (Революційна Українська Партія). Міхновський пише для неї програмову брошуру, яку перед тим у 1899 р. привселюдно виголошує на Шевченківському Святі у Полтаві, і яка в 1900 виходить як перший випуск **РУП**.

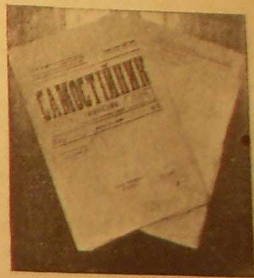
„Над нами — писав він — висить чорний стяг, на якому написано: смерть, смерть політична, смерть національна... І в цей час, хай навпаки льогіці подій ми виписали на своєму прапорі: одна, єдина, вільна, Самостійна Україна...“ Він кличе до державних традицій України, але рівночасно заявляє „хочби не було у нас державно-історичної традиції, то це не може мати значіння для дужої бадьорої нації, що відчула свою силу і хоче скористатися своїм правом сильного“ а далі „коли Шевченко своєю смертю освятив шлях боротьби... то покоління, що прийшли по нім, своєю безчинністю, ніби-патріотизмом здеморалізували цілу українську суспільність... виплекали цілий культ страхополоства, виробили цілу релігію льяольности і своїм прислужництвом, своєю безідейністю, безчинністю довели до того, що ціла Україна від них відсахнулася. Сучасна молодь уважає себе безпосереднім спадкоємцем Шевченка... і вона стає до боротьби за свою націю, до боротьби кривавої і безпощадної. Вона вірить в сили своєї нації“.

Одначе Революційна Партія України не довго встоялась під самостійницьким прапором. На протязі одного року вона була розложена соціалістичними елементами, які увійшли до неї на те, щоби в неї влити марксієвську ідеологію та перетворити її на свою організацію. Відвернення **РУП** від національно державницької ідеології і засвоєння нею ін-

Сніп — часопис, який 1912 р. редагував М. Міхновський — „Самостійна Україна“ — „Катехізм українця“, перше видання самостійників 1917 р.

тернаціонально соціалістичних доктрин були для Міхновського великим ударом. Він бачив, що і те молоде українське покоління на його очах для української нації пропадало. Бачив, що сили одинокі придатні для національної революції на Україні всі пішли на службу інтернаціоналізмові, у його російський табор. Та боротьби все-одно він не заперестає. Опинившись з невеликим гуртом однодумців поза клітинами **РУП**, тобто поза масою активного молодого українства він вскорі, бо ще в 1901-му р. засновує нову підпольну революційну самостійницьку організацію **УНП (Українську Народню Партію)**. В 1903 р. пише для неї декальог — „Десять Заповідів“, в яких узмістовлює ідеологію і програму українського самостійництва. **УНП** починає вести свою революційну роботу вже не тільки серед інтелігенції; вона йде в маси українського робітництва і там обстоюючи принцип, що робітнича справа на Україні мусить бути в руках робітників-українців веде сильну агітацію за тим, щоби українське робітництво покидало російські організації, і творило свої власні національні. У Харкові вдається її згуртувати під своїм прапором навіть дуже сильну і активну робітничу організацію. **УНП** друкує багато відозв, декларацій, брошур а поза межами Росії видає часопис „Самостійна Україна“. В 1904-му році з **УНП** виділяється до самостійного життя група активістів, які творять окрему революційно-терористичну організацію **Оборона України**. Ця організація на день, в якому Московщина мала святкувати 250-ліття свого панування над українським народом (1904 р.) на знак боротьби з Москвою плянує динамітові зриви царських пам'ятників: у Києві, Одесі і Харкові. Підчас першої революції в Росії в 1905-6 рр. **УНП** розвиває широку діяльність, утворюючи національні робітничі організації, щоби надати революції на території України український національний характер, пропагуючи у своїх відозвах ідею самостійности України. М. Міхновський в той час беручи активну участь у боротьбі **УНП** видає рівночасно у Лубках „Хлібороба“ а коли його на п'ятому числі прийшлося припинити, переїздить до Катеринослава, де видає „Запорожжя“ теж припинене на першому ж числі. В кінці цієї революції в **УНП** наступає розкол. Партія розкололася на дві групи: самостійників і автономістів. Ці останні виходять зі складу **УНП** засновують свою партію Українську Народню Демократичну Партію (**УНДП**), яка проіснувавши кілька місяців замирає. Самостійники точ далі невеликим гуртом, адержуються при житті і вікні виходять в велику революцію 1917 р. на чолі з Миколою Міхновським.

„Самостійник“ — часопис українських самостійників в 1918 після того як його перестав український цензор.

ПОСЬОЛОК *) „ТРИНАДЦЯТА ЧОТА“

Глуха ніч скрадалася балкою. Бараки посьолоку „Тринадцята Чота“ здавались чорними брусами розкиданими по кучугурі. Посьолок прилип. Саме гулко прогремів кризь тишу вагона, що везли чужа на магніторські долини, коли за бараком, що був одведений від тьохку хтось дичч про-тяжно засвистів. З темні одірвалася постать.

— Ти Санько? Я самий Серього.

— Так що, ідем? І прудко зайшовши поза бараки подалися на залізничний шлях. Фабричний жужаль шавиле під ногами. Дощ було й. Один, кременний високий, другий менший, витягнув кашкет глибоко на чолі.

*) Посьолок — робітничі осели бараки.

Дмитро Федик

Месьть духів

передрук із „Студенського Шляху“ 1934 березень-квітень ст. 68*

Вставайте! Будіться дрімучі герої!**До зброї Вас кличуть! — До зброї!****Народ Ваш в темряві дороги шукає —****Ще сумерк — ще темно — палить же пожежі****Шляхи — ореол Ваш освітить-осяє!****Ідіть напереді пробоем як стежі —****І піде за Вами народ, як лявіна,****І греблі розібе — змете хуртовина!****У вірі наново нам очі розблиснуть,****Гармати до бою побідно заграють,****Гранати в повітрі сміхом нам свиснуть****Прапори високо у славі замають****Кріси заговорять грізні:****І встануть герої****Із криці твердої НОВІ!**

— Кушніренка сьогодні „вичистили“. Браток в будьоновцях на фронтах бився, червоний прапор має, старий партієць. Тепер, мовляв здеклясований елемент, бо кажуть, говорив комусь Кушніренко, що совітську буржуазію потом пролетарським годуємо.

— Чорт із ним всі вони тепер бунтуються та ворога всетаки не бачать. Вчора пролетаріят і буржуазія і сьогодні буржуазія і пролетаріят в їхніх головах ковириються. Та вказати на Москву вони вже до смерті не зуміють.

Вийшли на насип, перескакували шпали. Обабіч були брили вантажу, накриті брезентами. За ними бовваніла водокачка а далі стація.

— Степура — наш, озвався Санько. Я з ним учора говорив. На дошку передовиків вивісили, в хлопця ні одного прогула**), перший змазчик. Політ-оддел його на мушку взяв. Для партії готуватимуть.

— Гляди Санько, підлабузнісється може, а потім у ГПУ всіх засипле — хіба мало їх?

— Він не з таких. — і Санько нагло зупинився.

— А ти написав, тє знаєш? спитав заклопотано.

— Написав: „московський собаці собака смерть“. Добре буде?

Санько тихо засміявся і клацнув чимось у кишені. Клацнув і Серьога. Зупинившись в одному місці, припали до землі і счовгалися по піску й жужло вниз. Там одбігли від бараків маячів будинок. Крізь вікно напів одкрите, від електричної лямпки падав довгий сьйний еней на оболоня. Відповзли до самого будинку і попід стіною скрадалися до вікна.

Якийсь чоловігя ходив по кімнаті прикурюючи папіроску. З стіни посміхався Ілліч****) своєю зміною єхидною усмішкою. Чоловік, що ходив по кімнаті мав щось від Ілліча: набрякле вішкувате обличчя, в якому зпід скісних брів напружено застигли холодні цупкі очі.

Чоловігя курив папіроску і сівши до столу розгорнув „Известия“. В цю мить брязнуло зза вікна два стріли. Політотдєльщик здрігнувся, на мить застиг, якби зачаклований і впав важким незграбним мішком на стіл лицем в „Известия“ рясно залиті кровю.

Хтось став коліньми на футрину вікна і причепив йому до косоворотки клаптик паперу. Потім скочив і побіг хильцем із другим до насипу. Там розділилися і шезли серед темні.

Знову гулко прогеміли залізничим шляхом вагони, протиначаючи чорною борозною запорожський степ.

***) Прогул — змарнований день у праці тижня.

****) Деїст.

НОВА МОЛОДЬ

На землях України наростає нова українська дійсність. З вікового змагання Української Нації до життя, до росту, до могутності, до покorenня супротивних і повного виявлення своїх власних сил виростає нині нова українська суспільність. Нова своїм світоглядом, новим типом характером українця, новою політичною свідомістю, новими методами й шляхом змагання за свої національні історичні цілі. Цей світогляд — це глибоке й всеобіймаюче схоплення історичної ролі Української Нації. Новий характер українця — це завзяття, впертість та незломність його волі в боротьбі з життям за життя. Нова політична свідомість нової української суспільності — це відважне, ясне, повне й рішуче накреслення собі шляхів і метод національних змагань, політичних цілей.

В рядах отої нової української суспільності є вся молодь. Світогляд української молоді це світогляд націоналізму українського націоналізму. Змагання української молоді замикаються в крузі ідей української Нації. Її сила, слава й добро це ті вартости до яких молодь вперто й повсякчасно змагає й за які бореться. Змагання до сили й могутності Української Нації ставить всіх українських юнаків в одну дисципліновану, єдинену великою ідеєю цілість. Це суцільне єдинення немає нічого спільного з механічним, випадковим обєднанням. Українська молодь єдинена організуючою силою одної ідеї: Нація понад усе! Творити безнастанно її силу, здобути їй її належне життя — це предмет туги молоді, її віри в націю. В здійсненні цієї засади вкладає вона всю свою молоду буйну енергію. Змагаючись за цілі української Нації молодь знає цю глибоку правду, що цілі української Нації це її власні цілі, бо сама вона її частина, сьогодні найкраща частина. Записуючи сторінки історії української Нації своїм діянням, яким вирівнує ґрунт під прихід світлого майбутнього, молодь пише водночас свою власну історію. Тому молодь приймає політично-суспільну роботу не як тягар накинений їй історією, але як внутрішню невимушену духову потребу. Ця потреба горить в ній полум'ям туги й віри, заставляє вкласти в своє змагання цілого себе. Тому також вона нічого „до зроблення“ не лишає „зубові часу“, майбутнього — вона на всіх землях на всіх ділянках життя йде в бій за всі справи, потреби й вимоги своєї національної ідеї.

Її характер це — вірна відбитка її полум'яної віри в націю, її пориваючої туги за здійсненням образу майбутньої Великої України, це вірна відбитка її твердого й потужнішого зусилля, праці, боротьби. Її характер це її світогляд. У протиставлення вижидачої байдужості минулих століть, у протиставлення загибаючим на її очах решткам старого знемощеного українства вона мужньо і відважно стає чолом до оточення, до життя. Бо знає вона, що вічна Україна твориться зусиллями кожного покоління, кожної епохи. А нинішня Україна це ми.

Очевидно, що між молодю з таким світоглядом таким характером а старим українським світом, світом дезерції і зневіри дійшло до повного розриву. Молодь випозіла йому безпощадну війну, станувши на твердих позиціях українського націоналізму, українського націоналістичного руху.

„Ми виголошуємо, що візьмемо силою те, що нам належить. Не хочемо більше зневаги нашої землі. Усі, хто на цій Україні не з нами, той проти нас. Нехай жажляки та відступники ідуть як ішли до табору наших ворогів, їм не місце між нами, ми оголошуємо їх ворогами сітчини“.

Микола Міхновський.

1917

Фільма першого року
УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ в місяцях
ТРАВЕНЬ:

революційне створення першого українського полку—зріст національного руху серед війська — соціалістичне гальмо на шляху творення української армії — ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ЗІЗД (зудар двох таборів)

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОЛК

Український національний рух серед військ російської імперії захоплював щораз ширші круги. Перід тут вів Київ. Уже в останніх днях місяця квітня у Києві в казармах на т. зв. Етапно-Розділовому Пункті закватувалося около 4000 салдатів-українців, які рішили самочинно, не питаючись московської влади, сформувати із себе перший український полк. Щоби події повстання першого українського полку надати великої пропагандивної ваги — члени Товариства ім. гетьм. П. Полуботка рішили в дні 1. травня улаштувати на Сирецькому полі під Києвом велике військово-святю „Перших квіток“.

В тому дні біля год. 1. після полудня почали на означеному місці за містом збиратися українці воєки різних частин київського гарнізону, та салдати і офіцери, що прибули з фронту. Перед самим початком свята правилим військовими частинами, з українським старшинством і під українським прапором прибули українці воєки з казарм Ет. Пункту. Прибули як створений революційним порядком „Перший Український ім. гетьм. Богдана Хмельницького Полк“ на чолі із своїм вибраним полковником Путником-Гребенчуком. Ціла площа, де були зібрані українці салдати була прибрана національними прапорами та портретами Шевченка і гетьмана Павла Полуботка. На прапорах: „Хай живе славне Українське Військо“ „Воля України“. Три оркестри військової музики виконали український гимн. Виголошено ряд промов про те, в який час уайшла Україна та про потребу якнайшвидшого організування своєї національної армії. Коло год. 5-тої зі Сирецького Поля почався зорганізований похід українського вояцтва по улицах Києва. Пройшовши Бобиківським бульваром, В-Володимирівською вулицею — Хрещатиком, ман.фестанти задержалися перед бувшою царською палацою, тепер місцем, де засідала російська революційна влада, Комітет Військових Депутатів і зажадали, щоби їх привітати, як перший український полк. Ніякі умовлювання членів комітету, про те, що творення окремих чисто українських частин зруйнує безздатність російської армії — не мали ніякого впливу. Голові ради комітету Таскові навіть не дали говорити. „Геть із ним! Він говорить проти полку! — Арештувати його“ — неслося з вояцьких рядів.

Закінчивши маніфестацію — все вояцтво повне радости і запалу подалося у свої казарми. Тут на Великій Васильківській вулиці відбулося оконечне формування полку. І перший свій полковий прапор одержав цей полк від військового Т-ва ім. гетьм. Павла Полуботка.

ПО АРМІЇ

Вістка про створення у Києві першого українського полку блискавкою пролетіла в найбільш віддалені краї російської імперії. Всюди, де тільки опинилося змобілізоване в російській армії українське вояцтво, почав під скажений вереск і агітацію москалів — рости український військовий рух. Всюди відбувалися наради, віча, мітинги, після яких йшло намагання революційним шляхом, не питаючись нікого виділитися у окремі чисто українські частини.

І так в Умані салдати-українці 14 піхотного полку зажадали на вічу переіменувати їх в „Український полк імені Гонти“. В Житоїрі один з місцевих полків російської армії переіменував себе в „Український полк ім. гетьм. Петра Сагайдачно“. В Ростові на Дону твориться Український полк ім. гетьм. Павла Полуботка, в який зразу входить 5000 українців салдатів з місцевої залози. В цей час відбуваються зізди українського вояцтва у Саратові, Пензі, Казані і в самій Москві, де українці салдати утворюють самочинним порядком окремі сотні, баталіони а навіть полки, додаючи до них назву український або запоріжський як пр. в Саратові „Український полк ім. гетьм. І. Мазепи“ а в Москві просто „Український Запоріжський Полк“. А в запасних полках 27 пішої дивізії формується український полк а згодом і ціла дівізія.

Про настрій серед пробудженого українського вояцтва може свідчити хочби телеграма українців-салдатів, що опинилися в Курляндії: „Як треба

Ю НАКИ! Зближуються ЗЕЛЕНІ СВЯТА час походів на могили борців поляглих ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ. — Памятайте про могили. Готуйтесь до походів!

буде вмірати за Україну, всі як один з радістю підемо на смерть.“ Велика сила, озброєна сила, ставала до послуг українській національній ідеї. Треба було тільки вміти її виховати оформити і скермувати на одинокий правильний шлях творення своєї державности.

СОЦІЯЛІСТИЧНЕ ГАЛЬМО

Український військовий рух ухотив у нову фазу свого розвитку. Творення власної революційної, армії, як головної запоруки української самостійности — ось що було провідною ідеєю перших керманців руху. Тому то вони старалися будити в масах українців салдатів впершу чергу національне почуття і споминами про козацьке життя воскресити історичну традицію. Звідси й імена гетьманів, як патронів перших українських полків. Салдацькі маси дуже охоче приймали ці національні гасла. Запал і рішучість, яка запанувала серед українців воєків засвідчували те, що скоро може повстати велика українська організована сила, яка із зброєю в руках стане на службу Україні. Творення окремих українських частин у російській армії не мало бути кінцевою ідеєю цього руху. Порозкидувані по всій Росії українські частини, що навіть в її серці-Петрограді стояли повними трьома полками, в рішаючий мент порвання з Москвою на поклик Києва не тільки могли стати сильною опорою української державности але й спричинити цілковитий розвал російської імперії. В тому, що українські частини могли творитись не тільки на українських землях, але й на цілому терені Росії лежали великанські можливості й вигляди для української революції.

Та з самого початку розвою українського військового руху зарисувались на його тлі дві супротивні собі сили. З одної сторони невеликий гурт самостійників, — з другої сторони всі, так тоді численні, українські соціалістичні партії, що не признавали самостійности України. Іх ідеалом було не відділятися від Росії і творити свою державу а випрошувати автономію в межах російської держави. Тому творення своєї національної армії вони уважали чимсь непотрібним, небезпечним, — ножем у спину Росії та зрадою єдиного соціалістичного фронту з москалями. Коли розпочався український рух серед війська вони спочатку не звертали на нього надто великої уваги. Але небаком заалармовані московськими соціалістами про „сепаратистичні тенденції“ українського військового руху, вони, не маючи сили його здержати, почали докладати всіх старань, щоби не дати йому скермуватися на самостійницький шлях. Уже в час першого Українського Конгресу у квітні чоловіий провідник соціалістів В. Винниченко писав:

„Зброї, зброї! Треба зброї, війська треба! Треба багнетів. Бо тільки війська, тільки багнети врятують Україну — такі на першому Вільному Конгресі лунають голоси. Ах та війна, та проклята віра в багнети! Кривавий чад всесвітлової різні, дим імперіалістичних смолоскилів контуші, запахло димом гармат, свіжою кровю, гнилим трупом... І всі промови цих прощугнув і в голови шойно визволених українських кріпаків. Замиготіли в очах червоні жупани, мовчці зустрічалися і провожалися гучними оплесками. А від тих промов пахло кров'ю і ненавистю. Та оплески все одно не вгавдали немовби ті промовці казали якусь нечувану істину і кликали до чогось незвичайного. Ми кажемо: українського мілітаризму (війська) не було і не повинно його бути“.

І це було вірою всіх українських соціалістів. Було ясно, що оба табори мусять змірятися — зударитися, стати до боротьби за опанування українським військовим рухом. Ареною цього першого зудару мав стати Перший Український Військовий ЗізД скликаний на 18 травня у Києві.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ЗІЗД У КИЇВІ

Делегати від півтора мільйона українського вояцтва.

Перший Український Військовий Зізд відбувся у Києві в дні 18 21 травня 1917 р. Прибуло на цей Зізд поперех 700 делегатів-воjákів — 400 з них від фронтоних воjákів українців та балтійської і чорноморської фльоти а 300, що заступали українське вояцтво заїлля і окремих гарнізонів. Перший раз зіхалися у своїй столиці ці українці-воjákи, що здебільша вже повних 3 роки провели в умовах запеклої боротьби на величезних фронтах світової війни. Смерть їм що хвилини заглядала у вічі, вогневі лінії гартували їх. Коли з вибухом революції впало слово „Свобідна Україна“ у грудях цих людей сильно забилося українське серце і вони самі почали, там серед різноплеїнної російської армії гуртуватися під кличем: „українці разом“. Не залякували їх ніякі кари, що ними застрашувала їх команда та московські революційні армейські і салдатські „совети“. Тепер вони прибули на цей Зізд запалені вогнем великої вояцької любови до своєї Батьківщини з твердим наміром зразу закладати міцний фундамент для власної національної сили. Вони чули, що їхніх багнетів треба Україні і тільки їй, а те, як zorganizувати ці багнети для України мав сказати їм Київ, куди весь час звернені були їхні душі.

Зізд розпочався.

Боротьба за кандидатуру на голову Зізду. Петлюра чи Міхновський.

Зізд відкрив в імені Української Центральної Ради Михайло Грушевський. Як тільки поставлена була на чергу справа вибору президії, зразу виявилось, що українські соціалісти змобілізували всі свої сили, щоби для своїх цілей провід на Зізді за хопити в свої руки і тим самим осідлати український військовий рух. Від цього залежав напрямок, в якому відбудеться сам Зізд і те, якими шляхами піде далі український національний рух серед українського вояцтва. Соціалісти рішили, що він не сміє піти шляхом намагань творення своєї національної армії, бо „це ніж у спину російської революції“ і порвання „єдиного революційного фронту“ з москалями, тому треба його вирвати з під впливу перших, що його розпочали.

Використовуючи силу першого слова Волод. Винниченко в імені УЦР-и запропонував обрати головою Зізду тоді же свого партійного товариша Симона Петлюру. Частина делегатів відгукнулася жваво оплесками. Але сейчас друга частина почала домагатися, щоби головою зізду обрано Миколу Міхновського. В. Винниченко сховився з місця і почав протестувати. Тоді з групи делегатів, що підтримували кандидатуру Міхновського виступили промовці, що тільки людина, яка має такі заслуги для українського військового руху, як Міхновський, може головувати на Лершому Військовому Зізді. Бій за кандидатуру на голову зізду дедалі почав набирати такого гострого характеру,

що здавалося Зізд розколюється свої збори. Вінці Вол. Винниченка Міхновського не пройде ніяк, замість одного голови виборського та забезпечуючи республіцизм перейшла. Обрані члени

За промову Петлюра чи Міхновський.

Перше ділове засідання після вибору президії розпочалося знову двоєм. Петлюра, скінчивши свою промову, в якій закликав до „спокійної праці з підчищенням поривів з холодного розуму“ зігнував промову і поставив нову від Цен. Ради.

„Не треба — говорив — політичну хвилину відокремляти долі України від долі Росії на висоті нашої національної гідности, щоби ніхто не потримав кинути докору національної пристрасти і виключности на дня, якої не хотіли допустити соціалісти зводилася до двох видів виділити споміж себе військових делегатів для покладу Центральної Ради рішучими. 2. Зізд створить генеральну Военну Раду Української український військовий орган для організації української армії та правлення нею. — Поданням такого порядку дійшли хотіли влити в склад УЦР-и такі елементи споміж себе „соціалістичного братерства“ з мотом та щоби вже тепер створити на Україні найвищу українську владу, якаб повела організування українських військових якб готувала свою армію. Це пахло і „сепаратизмом“ і змом“, так зненавидженими українськими соціалістами і вони перед Зіздом внесення цієї програми поставили свою, де найбільш такі точки, як „боротьба з дезерцією в російській армії“.

Тут знову розпочалась боротьба між обома таборами, яка скінчилася тим, що прийняв оба порядки на рад, доповнюючи один

„Піднесений націоналістичний настрій“.

Про те, який настрій був на Зізді свідчать, хочби ці слова прийнятого там рішенням москвської „Кієвської Мыслі“.

„Покищо в настрою війни піднесений націоналістичний настрій з перевагою мілітаристичних тенденцій. Але слід сподіватися, що під впливом досвіданого предсідника С. Петлюри зізд прийме більш дійсні форми на дальших засіданнях“.

І дійсно треба було сказати, що Петлюра і Петлюри, підпираючись авторітетом Ц. Ради зусиль докладати, щоби цей Зізд „приняв лагідніший“.

Підчас ділових нарад надійшла з Петрограду телеграма від найвищої російської влади, в якій наказувалося українцям здержуватися від творення окремих національних військових частин. Ця телеграма викликала величезне обурення на Зізді.

„Ганьба! — Доки ми ходити на налігачі у москалів? Ніякого Петрограду з його влади ми не знаємо! Відповісти їм, щоби вони нося свого брехливого пхали на Україну“ — дунало з усіх сторін. — „Ми, а не вони, будемо вирішувати нашу справу“ — заявив один з членів. — „Ми маємо право творити своє національне військо“ — заявила це право українська революція“ — промовляв один з делегатів. Богато делегатів домагалось,

части і кожна зокрема відбуде бачивши, що проти кандидатури ставив компромісовий висновок: представляючи між ними й Міхновський діялстичну більшість. Пропозиції почерзі весті засідання Зізду.

щоби тут справу поставити ясно бо „коли ми не переведемо з місця певних рішень, то маса вояцтва підніметься проти нас і сама почне здійснювати свої національні домагання“.

Не легко було успокоїти Зізд. Винниченко і Петлюра почали горяче вмовляти в делегатів, що „необхідним є піддержувати контакт з Петроградом“. А коли Зізд таки ухвалив „вислати у Петроград категоричну і різку відповідь не втручатися в українські справи“, вони всіми силами, оперуючи словами „Вільна Україна у Вільній Росії“ почали доказувати, що „українській демократії ніщо не можна рвати єдиного фронту з московською демократією“ бо на цьому потерпить воля України. Вінці вдалося їм перевести постанову, що в Петроград поїде спеціальна делегація в цілі порозуміння.

Підчас обговорювання точки відношення українців до війни з уст др. І. Луценка та старшин Мациона та Білонозя пролунав клич за Соборність всіх українських земель. А делегати від українських військ 5 російської армії заявили, що пославши їх на цей Зізд, українське вояцтво 5 рос. армії вложило їм обов'язок заявити на Зізді, що „вони бажано прилучення західно-українських земель до Вільної України“.

Чуючи голоси соціалістів про те, що війна і військо це видумка буржуїв, Микола Міхновський виступив з гарячою промовою такого змісту:

„Війна не видумка. Основою війни є вічний життєвий закон боротьби між націями. Бо є нації пани і нації раби. І сьогодні Україні треба вновати, треба пані, але треба знати за що і з ким битися. Сьогодні перед нами у асій величчя станула ідея воскресення одної великої нероздільної України від гір кавказьких по карпатські. Соціалістичне питання можна розважати тільки після національних — після усунення зі своєї землі найзників і створення своєї держави“.

Промову Міхновського зустрінито з великим ентузіазмом. Щоби прохолодити Зізд від національного захоплення і тимсамим вплинути на хід дальшого бігу Зізду виступив з довгою промовою В. Винниченко.

„Не нації-пани розпочали війну а просто пани. Не нації є рушієм історії а класи. Буржуї всіх країв зі собою спілрацюють, щоби гнобити працюючі класи. І дияк разом піднялися пани народ різатися між собою, щоби тим більше його згнобити, Україні нема пощо творити своєї армії бо асна ніякого поволувати не хоче. Їй треба тепер закінчити війну і узладити разом із працюючими російськими класами нове життя у спільній для них державі Росії“.

Промову В. Винниченка прийнято теж з оплесками. Говорив же заступник голови Української Центральної Ради.

Вибір найвищої української військової влади

Вся увага делегатів Зізду була звернена на те, щоби скоріш обрати свій найвищий воєнний орган. Трудно ган. До цього енергійно готовилися оба табори. Трудно було наперед сказати, чим скінчиться ця найголосніша хвилинка Зізду. Прихильність і одногладність з першими ініціаторами українського руху серед військ — на Зізді була велика. Але не менше було у делегатів й до-

шанівку і довіря для авторитету першої української влади, Ц. Р-и, яку вони бачили в особі Винниченка і Петлюри.

І тут стався одна й досі нез'ясована подія. Підчас дискусії над одною справою, несподівано встает член президії матрос Письменний і заявляє, що на його руки прийшло анонімне письмо, в якому гостро виступається проти Винниченка і Петлюри. Зїзд зацікавився. З усіх кінців салі почувлися виглики, щоби прочитати листа. На салі піднялась метушня. В цій хвилині вискакує на сцену кілька людей і на знак своєї співчуття розцілюються з Винниченком і Петлюрою. Рівночасно з тим Письменний дре на куки листа. Щойно опісля заявляє Винниченко, що в листі „хтось в неприємних словах загрожував смертю їм обом з Петлюрою, якщо вважаться поставити свої кандидатури на членів Українського Військового Генерального Комітету. Дійсний зміст листа й досі невідомий.

Ця дрібна подія мала величезний вплив на вирішення найважливішого завдання Зїзду і на вигляд першої найвищої української військової влади. „Самостійникам“, на яких безпідставно кинуте підозріння авторства листа нанесено великий удар в очах багатьох делегатів. Це ж хтось збирався увивати людей, про яких вони ще на фронті чули як про перших „богів“ Вільної України. Оба вони тепер стали перед Зїздом у світлі „мучеників за ідею“. І тому хоч якою горячою була боротьба, яка відбулася між обома таборами при виборі членів військового центру—таборіві соціалістичному поталанило найбільше, чого він міг сподіватися: більшість вибраних членів ген. Військ. Комітету були їхні люди а між ними й найвизначніший ворог „українського мілітаризму“ В. Винниченко. — Це мало ті наслідки, що український рух серед війська дуже скоро почав бути користовуваний соціалістами не в сторону творення своєї армії а тільки як засіб „поглиблення соціалізму в масах“, що причинилося опісля до його цілковитого остудження й розкладу і до того, що пів року пізніше кордонів України боронило тільки кількасот багнетів.

Та покищо український національний рух серед війська, не зважаючи на все, зростає з шораз більшою силою, вияви чого дав на слідуєчих двох українських військових зїздах, з яких Другий відбувся вже у червні 1917 р. —

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ НА СУЗ*)

Большевики з демагогічно пропагандивних причин називають український націоналізм усе, що носить хочби найменші признаки українськості. До українських націоналістів вони зараховують так політичних опортуністів (уговорців) та національних зрадників в роді Грушевських, Шумських і Скрипників як і активних борців за створення української держави революційним шляхом. Заганяючи уговорців і зрадників у один „колектив“ з націоналістами, большевицька Москва і її прислужники роблять це з розумом. Ця політика обчислена на те, щоби таким штучним зіставленням відвернути активні елементи української нації від політичного руху, що сьогодні вже являється на СУЗ шораз більшою загрозою московському пануванню на Україні, — від українського націоналістичного руху.

Як оджеж проявляється український націоналізм на СУЗ серед умов політичної дійсності яким є большевицький соціальний устрій та його ідеологія? Та чи находимо там лучність між кращими традиціями 1917—23 р. а сучасним моментом? Чи находимо продовження отвертої, нічим незамаскованої боротьби з Москвою за державну самостійність, за новий уклад політичних сил на теренах московської імперії.

*) Українські землі під московською займанщиною — С(хідно) У(країнські) З(емлі).

Цю лучність ми в першій мірі находимо між молоддю, що пройшла школу большевизму мало не від дитячих літ. Вона майже не памятає „добрих часів“ царського режиму, за якими зігхають її батьки. Вона знає тільки одно, сучасну дійсність большевицького режиму. І вона бачить у цій дійсності, що большевицький режим на Україні зникне тільки шляхом боротьби за розвал москвської імперії, за створення української самостійної держави і за створення таких держав у других народів по неволених Москвою.

Ці здорові елементи українського народу вже не тільки бороняться перед большевизмом, вони його просто валять, як сучасну форму москвського панування. Большевицькі фрази про „єдність трудящих цілого світа“ та вищість кляси над цілістю народу серед цих елементів не мають сьогодні ніякого значіння. Це для них є тільки порожнім звуком казнь-як рушійні сили в історії людства, замість боротьби кляси видвигається боротьба здорових елементів народу з гнилими, опортуністичними в ім'я розвитку та політичної потуги нації. Нація вище всього, нація і все що з розвитком її потуги щільно в'яжеться до самотньої цінності для громадянина. Це на початку засади націоналізму на СУЗ.

Цю доказали кадри української молоді, що були зорганізовані в підпольній організації СУМ (Союз Української Молоді), яку большевицькі агенти зліквідували в 1929 р. Та з ліквідацією СУМ-у не зникла боротьба з Москвою на СУЗ. Численні арештування молоді, крик Косьорів, Постишевих і Хвиль про зріст „головної небезпеки для большевизму на Україні — українського націоналізму“ доказують, що боротьба та не вгає. Вона росте, прибираючи шораз більше пляновий характер. Як ми це виказали у попередньому числі „Пробоем“ молоді стає керовником боїв українського пролетаріату та селянства з експлуатацією (визиском) Москви та її слуг. Вона стає до боротьби за українське виховання у школі.

Український націоналізм є цілою системою, що не бореться за саме тільки поліпшення та ситість українських працюючих а за те, щоби українські працюючі могли самостійно керувати собою, як великий народ, перед яким стоїть велика будуччина. І саме тому перед ним не може Москва забезпечитися ні змягченням ні загостренням режиму. Бо українським працюючим не залежить тільки на збільшеній заплаці за трудові чи на приватній власності а йде їм про повну політичну волю — це є про політичну, державну незалежність народу. Розв'язку питання методів цієї боротьби дає тільки український націоналізм.

ХОЛОДНИЙ ЯР

(Докінчення).

Взагалі Чигиринщина, це околиця, в якій все говорить про наше велике і славне минуле. Біля Холодного Яру, зноситься над Суботовом „домовина України“ — церква Богдана Хмельницького. Над Чигирином стоїть свідок „Руїни“ — гора, на якій стоєть замок Гетьмана Дорошенка. Тут завжди точилася запекла боротьба з ворогами. Про це свідчать сотні могил-курганів, „татарських“, „козацьких“, „лядських“, які з віками не загубили серед населення своїх назв, переказів, навіть овіяних легендами імен похованих в них козацьких атаманів. По лісах досі стоєть „городки“, імен похованих в них козацьких атаманів. На валах яких колись оборонялось населення від ворожих навал. На неприступних місцях, стоєть монастирі-фортеці, які нераз бачили під своїми валами татарів і які в часи нової революції — знову стали осередками збройної боротьби, до якої охоче було населення, що не любило пугати, серед якого ще не зникли воєначні традиції предків. (Дж. ст. 14.)

НАШ ЧАСОПИС

РЯТУЮТЬ ПОТАПАЮЧИЙ КОРАБЕЛЬ.

Українському угодовецько-опортуністичному таборі усувається ґрунт зпід ніг. Не стає для нього місця серед українського життя. Ундо-радикали, новозорянсько-уксінські католики й ніби-націоналістична католицька палліація на знаходять щораз менше визначів в широких народних масах. Націоналістичний рух і дальший потужний ріст його спихає їх все далі, а далі від впливу на українське національне життя. Счинилася паніка на потапаючому кораблі, що то в йому написано: угодовецтво, опортунізм, дезерція, страх.

Множаться численні спроби рятувати його. І як скоро повстають, так скоро й пропадають вони і корабель таки потапає. Багато цих спроб було за останній час, нещільні рік. Хотіли ноші партій, давні поклонники большевизму спекти печено на т. зв. проти-большевизькій акції. Коштувала вона їх паперу, богослужень, сілзних сварг і жалібних протестів. Рішучий і різкий чин одного націоналіста, посилення дійсної боротьби з московськими агентами націоналістичним табором аказали несама правдивий шлях ліквідації московського окупанта.

Відтак пішла плєбісцитова пропаганда за плєбісцитовою „боротьбою“ за україн. школу, і знов в обличчі боротьби сканітувало угодовецтво.

Опісляж почали партійні голдовачі говорити про потребу обєднання всіх українців під їхнім проводом. Видвигнуто справу „Всеукраїнського Конгресу“, потребу „Всеукраїнського проводу“. Нема — говорять — між нами ні Мусоліні ні Гітлера, треба їх „збірним авторитетом“ заступити. Одного розумного кількома дурнями заступити. Задумали цим і послух в масах здобути й національного річного податку для своєї угодовецької роботи аж в

3,000,000 дол. з українського селянства стягати.

Поза цим багато крику й паперу зумили ундіві-радикали й католики на рекламу „Луган“; памітак загал добре й різні іх вастирські листи, соймові промови, та проти-націоналістичні релтільки-летючки.

Вкінці банкрутуючи на всіх своїх імпрезах опортунізм почав закриватися нібито-націоналістичними гаслами. До націоналізму почали примазуватися ундіві, радикали, католики. Повстала навіть нова ніби-націоналістична партія. Вислужений ундівець Палів з кількома дезертирами з потапаючого Унда, кількома радикофілами при піддержці „політиків“ зпід Юра заложив „Фронт Національної Єдності“

БОРотьБА НАціОНАліСТів з КОМУніСТАМИ в ДРОГОБИЧчині.

В Дрогобиччині від довшого часу йде завзята ліквідація рештків ще сильного там комунізму. Це винищування переводять місцеві українські націоналісти, впершу чергу молодь. Комуністи бачучи свій кінець всіми силами намагаються протиставитися націоналістам. Дуже часто доходить до кривавих ударів. Досі розправилися з найманою голотою села: Деляве, Михайлівичі, Солець, Ганевичі і Колпець. У Колпці довгий час асесильно панувала комуня, яка колись в цілості захопила

ЗА ЗЕЛЕНІ СВЯТА 1933 РОКУ

(„Вісті“ ч. 12) Перед виїздом трибуналом окружного суду із Стрия відбулася в Сколім 16. березня ц. р. розправа проти 11 осіб, із Синевідська В. Обвинувачених: Ів. Бутковського, Вол. Бутковського, Бартова Ост. і Козіцьку Еміл. видучено з розправи через їх не-присутність. Акт обвинувачення закидував усім співвинних неlegalних пісень на цвинтарі в ча. і панакхиди на Зелені Свята й улаштування демонстраційного походу, що йшов за поліцією й арештованим на цвинтарі Ів. Бутковським

й розписалися безхребетники в „Перемозі“ про „революцію духа“, „сині блюзи“, а навіть в імя якогось т. зв. „творчого націоналізму“ (чит. опортунізму!) виступили проти справжнього націоналізму, проти націоналістичного руху.

Такими крутими заходами й стежками намагається український опортунізм вдержатися на поверхні нашого національного життя. Однак надаремо. Українську дійсність опановує послідовно націоналістичний рух, що готує той час, в якому та дійсність стане такою, якою він хоче її мати. І во імя цього, а не ради зведення поракунків мусить згинуть угодовецтво-опортунізм, мусить потонути його корабель.

була молодь. Все життя села було в їхніх руках. Та під впливом місцевих націоналістів молодь зрозуміла що несе для українського народу комунізм, що це є форма московського імперіялізму. Підчас останньої розправи з комуністами в Колпці 10 квітня комуніст Максим Лобода ударом ножа ззаду зранив націоналіста Петра Білаву, який тогоч таки дня помер. Це заогнило ще більше боротьбу з комунізмом у Дрогобиччині, яку націоналісти скінчать побідно.

ая до постерунку. Колиж перед постерунком зміцнений відділ узброєної поліції намагався людей розігнати, люди ставили сильний опір і шойно по 1 1/2—2 годинах розійшлися.

У висліді розправи засуджено: Марію Бутковську, Ірену Іваніцьку на 3 тижні арешту з завішенням на 3 роки, а Бичковича і Сенишина на 5 тижнів арешту, що вика відсудні у слідстві відсиділи. Всі інші звільнені.

Читайте „ВІСТІ“

РЕВОлюціОННА БОРотьБА з МОСКОВСЬКОЮ ЗАЙМАНЦІНОЮ

На східних землях України московське ГПУ впадо на слід широко розгалуженої української революційно-терористичної організації. На її чолі мав стояти колишній старшина Української Армії. Ця організація виконала в останніх місяцях понад 100 саботажних і терористичних актів. В них згнуло кілька-недцять осіб. Члени цієї організації намагалися виконати атентат на поспішний поїзд під Києвом, в якому йшло кількох членів уряду і кількох вищих урядників ГПУ.

Московська преса подає, що ГПУ арештувало керівника о-

БОРотьБА ЗА ДУШУ УКРАїнСЬКОЇ ДИТИНИ.

На другій обласній конференції робелькорів Харківщини московський намісник України Постишев говорив: „останнім часом у школах сільських і міських помітно посилюється робота контрреволюційних елементів. Націоналістич-

ні елементи закордоном і в нас закликають до боротьби „за душу молоді“, „за душу дитини“. Вони прищеплюють молоді всякі шовіністичні ідеї спрямовані проти большевизму“.

ні елементи закордоном і в нас закликають до боротьби „за душу молоді“, „за душу дитини“. Вони прищеплюють молоді всякі шовіністичні ідеї спрямовані проти большевизму“.

ні елементи закордоном і в нас закликають до боротьби „за душу молоді“, „за душу дитини“.

ні елементи закордоном і в нас закликають до боротьби „за душу молоді“, „за душу дитини“.

з УГОДОВЕЦЬКОЇ ЗАГОРОДИ.

ЩЕ ОДИН „ШЛЯХ ВИЗВОЛЕННЯ“.

У „Меті“ з 8 квітня читаємо: „Вірюща людина не може не бачити, що поляки випросили, виблагали, виплакали собі нову Польщу в Божого Провидіння. А тепер важке питання: хто молився за український нарід? Чиж ми на небі, де рішається доля народів у найвищій інстанції могли перемагати наших суперників?“

Як бачимо наші католицькі „політики“ радіби „перемагати“ супостатів але... на небі. Питання тільки чому вони ще швендаються по землі.

ІНТЕРНАціОНАЛьНІ СЛУГИ

„Камонярі“ з квітня закликають українську молодь до святкування 1 травня, до інтернаціональної солідарності з працюючими усіх (а в тім і найближчих!) народів. Таким способом намагається „гнिला радикальна зараза“ викловувати у москвсько-жидівському інтернаціоналізмі тих з української

йому білянці ще одного союзника — винишено недавно з УНДА т. зв. палівської опозиції. У органі цих ундівських викованків „Перемозі“ за виставили один з них розлучений за те, що „Проблем“ розкрив їх дійсне лице, пише в сторону українських націоналістів „будемо з ними боротися до краю до свого, останнього шпорострільного гнізда“.

Правда, той палівський паперовий „шпоростріл“ так само „страшний“ нам націоналістам як і ундівсько-радикально-клерикальні порожні „бомби“. Але слова ці свідчать найкраще про те, як низько, і щораз нижче спонується наш опортуністичний курник.

Молоді треба знати, що саме ці люди, які разом з чужинськими силами поборюють український націоналістичний рух видали книжочку т. зв. „Молоде Село“.

МАЮТЬ ДОЗВІЛ.

У останньому числі „Луганських Вістей“ читаємо: „Те, що делегати У.Ф.В. і В.П. (Ukrain Fizycznego Wychowania i Przynsposobienia Wojskowego) мають право контролювати Луги, мають право приходити на загальні збори і засідання старшини не перешкоджає нам зовсім...“

Одним ФРОНТОМ.

Недавно польський шоденник „Час“ писав: „на всіх діяльних політичних життя українців проваляється якнай-послідовніша боротьба між двома політичними таборами: з одної сторони прихильники злагоди з польською державою з другої націоналісти. Щільно до якої змагає наша державна політика є усунення цього стану кінця, що запанував у Східній Галичині. Мусимо якімсь розв'язати питання чи стан цього кінця дасться легше усунути шляхом попертя угодових українських чинників чи шляхом дальшої розбудови поліційного апарату. Певним є, що поділу типу воєна Великавочина (УНДО) пред Кузьмовича (УКС — „Мета“) не зараховується до тих з якими співпраця неглаб бути неможливою“.

Та не забуваємо те! „Час“ і свід-

Ще один інтернаці-

† ПЕТРО БІЛАВКА

Дня 10. квітня ц. р. помер у шпиталі в Дрогобичі Петро Білавка, молодий селянин зарібник з села Колпця. Помер від ран одержаних в сутичках з комуністами. Покійний був одним із тих, що вибились у перші ряди націоналістичної молоді свого села. Похорон його відбувся 12 квітня в Колпці. На похорон прибуло багато молоді з довколишніх сіл. Над могилою промовляло двох представників молоді. На дощовину складено 12 вінців. Після похорону присутні співали національних пісень.

Славна Йому Пам'ять

† ТЕОДОР МАРТИНЯК

На провідну неділю згинув Теодор Мартиняк молодий селянин з Любіня Великого. По ороні відбулися в дні 16. квітня ц. р. в рідному селі Покійного. В Похоронах взяло участь понад 8000 людей. На могилі зложено 37 вінків від молоді довколишніх сіл, з того 8 тернових з колючого дроту. Теодор Мартиняк був одним з найактивнішої молоді Любіня Великого.

Тут Хмельницький і Залізник збирали перші сили для боротьби. Тут ігумен Мотриного монастиря Мельхіседек Значко Яворський, посвячуючи зброю гайдамакам, — струснув із свого кропила ріки ворожої крові „винної і невинної“.

Ці села відзначалися більшою як де небудь національною свідомістю селянства. Ще на кільканадцять років до російської революції, тут закладалась широка підпольна селянська організація, яка ставила собі за ціль — повернення козацьких вольностей.

Тепер перед у боротьбі вело село Мельники, яке ще у 1920 році, налічувало до трьох сот героїв поляглих у боях з ворогами.

Першим організатором і отаманом Холодного Яру був двацятікількалітний селянський хлопець із Мельників — старшина військового часу — Василь Чучупака. Одним із перших провідників був також куба ець — осаул Іваров, заступник Чучупака що поляг у 1919 р. Начальником штабу був брат Василя — Петро, штабовий старшина. Всі п'ять братів Чучупаків — полягли в боротьбі. Сам отаман, оточений наповесні 1920 р. червоною кіннотою, застрілювався крикнувши: „Готуй нових борців, Холодний Яр!“ Після нього обняв провід його заступник Іван Деркач, старшина, селянин із під Жаботина.

В осені 1920 року, в околицях Холодного Яру та під Черкасами, об'єдналися були: Стелова повстанча дивізія Блакитного (Осауленка), відділ Гурого, Лютого, Хмари, Кобчика, летючий партизанський загін Чорного Ворона, Холодноярська бригада, що налічувала тоді до 7000 багнетів, і створили військом приблизно у 30.0.0, (в тому числі багато селян озброєних косами та штилями) що мало досить добру артилерію, — спаралжували частину ворожого запліла руйнуючи важні залізничні шляхи, перервавши на деякий час сполучення на Дніпрі. Встоялася „Холодноярська Республіка“ до 1923, ведучи у нутрі ССРСР боротьбу з большевицькими військами, що від 1921 заняли були українські землі по Збруч.

Ж ростоко розправ ялася Червона Орда з переможеними селами, що не встояли вже далі у боротьбі. Про ту боротьбу і її лицарів, над Тясмином, Дніпром і Россю, склалися легенди, що заступили ті про Залізняка, Харка, Кривенка... Іх нишком оповідають батьки дітям. Іх жадбно слухають ті, чії батьки загинули під прапором Холодного Яру.

В ріжних краях лежать, звинуті покищо, бойові прапори Українського Війська. І прапор Холодного Яру лежить звинутий, в темряві і вільгості, захований в рідну землю останніми із вірних, що написали на йому: Воля України — або смерть. А на другій стороні його — напис: І пові новий вогонь з Холодного Яру.

Сторінка пробоевика

ПРОБОЄВИКИ!

Пробоем в масі!
У кожному селі пробоевник!
У кожне село 50 Пробоем!

З сьогоднішнім числом подається до відома що:
1. **КОЖНИЙ ПРОБОЄВИК**, який умасовлює у одному селі не менше як 30 „Пробоем“ і точно до 25-го кожного місяця вирівнує грошеві тижневі „ВІСТІ“.

2. Від 1-го червня до 1-го вересня будуть проголошені **ПЕРШІ ПРОБОЄВИЦЬКІ ЗМАГАННЯ**, після яких кожний пробоевник матиме можливість **здобути БІБЛІОТЕКУ** зложеною з книжок потрібних для національного виховання та політичної освіти, більшу або меншу, залежно від того наскільки зуміє підвищити число своєї кольпортажі „ПРОБОЄМ“. Про це точно буде у 4. числі „Пробоем“.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ Й АДМІНІСТРАЦІЇ.

До всіх: Багато пробоевників звертається з жалем чому не висилається їм більшої кількості „Пробоем“. „Пробоем“ висилається кожному стільки, скільки замовить.

Хто не одержує на час посилок „Пробоем“, хай **сейчас** рекліамує.

У всяких непорозуміннях треба відразу звертатися до адміністрації „Пробоем“.

Хто присилає передплату на чекові „Вісті“ хай на **відворотній стороні середньої частини чека** зазначає скільки на „Пробоем“.

Разом з 3-ім числом „Пробоем“ **висилається усім пробоевникам повноважість**.

Тризубців, про які писалося в Н. Фронті в адміністрації Пробоем **немає**.

Мир. Н-юх — Делятин. Пишете „Полая „Пробоем“ утішила мене дуже. Знову маємо свою газету, яка вказує нам правдивий шлях до здобуття Найвищої Метри“ „Пробоем“ треба поширити, тому прошу мені прислати кожного місяця 100 примірників“.

Візьмімо що станете не тільки одним з перших пробоевників але розширите свою пропаганду за „Пробоем“ у своїй повіті. З „Нашого Фронту“ передплату перелято на „Пробоем“. Обіцяєте прислати свою побачання до Пробоем. Ждемо на них.

Марія Білас — Трускавець. Пишете „оскільки Хвальна Редакція не відкине моєї пропозиції то прошу надсилати на мою адресу покищо 40 примірників „Пробоем“. — Тим, що розуміють вагу поширення націоналістичного слова — і заявляють свою волю пропагувати його — адміністрація „Пробоем“ ніколи не відмовляє.

Б. П-щ — Торчин. Волинь. Листа в пакеті не було. Старайтеся про сусідні села. На Волинь спеціально повинно йти багато Пробоем.

В. З-ук Омеляно Волинь. Залягоджено. Приєднуйте пробоевника в другі села вашого повіту.

М. П-ий Новосілка. Пишете „Пробоем“ мені і багатьом з молоді нашого села дуже подобається, бо він хоче виховати молоді в націоналістичному дусі. Нас в кількох що працюємо над тим, щоби в нашому селі і сусідніх розходилося як найбільше „Пробоем“ і „Вісті“ — дякуємо за листа. Замовлену кількість висилаємо.

Анд. Я-я-в. Мости. Пишете „чуюсь до обов'язку замовити покищо 10 примірників „Пробоем“. Здоров'я щиро всіх товаришів пробоевників“. Віримо що причинитеся до якнайбільшого умасовлення Пробоем у вашій околиці. В справі ваших літературних спроб напишемо окремого листа.

М. К-ич. Гнилиці В. У дійсно важній справі, яку Ви порушили пишемо до Вас окремого листа.

М. М-ак. Стинява В. Все буде залягоджено. В справі реферату по який з естаєтеся напишемо до Вас окремого листа.

М. Г-ий. Скороморочи. Вдатні за шкорого листа. Тим що „ундіси“, радника і всякі інші агітують проти „Вісті“ і „Пробоем“ та тижняють свої „Свободи“, „Громадський Голоси“, „Метри“ не журіться. Націоналістичне слово досить сильне, щоби вперти це угодовське сміття, яке як пишете „шкодить народові“. Замовлену кількість чисел Пробоем висилаємо. Постарайтеся приєднувати і у сусідніх селах багаччини пробоевників. Пишіть.

Демян І-а. Количичі. Замовлену кількість примірників висламо. В Количичах повинно розходитися багато більше „Пробоем“. Візьмімо, що підшукайте ще одного-двох пробоевників собі до околиці і замовте більшу кількість.

Гр. К-ца. Настасія. Повноважість вислаємо. Якщоб Вам треба була спеціальної повноважість нашого заступника на село напишіть.

Д. К-сь. Кривенка. Буде ви жалості. Якщо не одержите сейчас рекліамуйте.

Б. М-ць. Губині. Не впадайте, що перебуваючи у в'язниці не могли зарекомендувати належності. Все залягоджено.

М. П-ик. Зелена. До Зеленої іде кілька Пробоєм, тому не знаємо кому з них маємо занотувати по 60 сот. присланих до Н. Ф-у. Подайте їх прізвища.

М. Л-ий. Майдан Великий. Подайте точно пошту і село.

М. Л-юк. Луцьк. Подайте точну адр.

Т. П-ида Шили. В порушеній Вами справі звернемося до Вас вскорі окремим листом. Допісі з повіту шліть вже.

Д. О-як допісі містимо у слід. числі.

В. К-к Хоробрів, **А. Щ-а** Угорки, **В. М-о** Грушатичі, **Д. Л-ак** Яблонівка — залагоджено.

Л. В. Д-ич Сенечів. Напишіть, скільки Ви прислали були на Наш Фронт.

Ол. К. Крилос (Галич). Напишіть про те точно і подайте факти.

Іван П. — Камінь, **Іван Д-а**, **Гр. К-к** Арламівська Воля, **М. Ю ів** Пуків, **Мир. Д-ів** Болотне, **Василь Е-ий** Салеші — **Чит, Просвіти** Смольниця, **В. Д-ло** Сташин, **М. Г-ич**, Поморяни, **В. Я-а** Глудно, **ів. Х-а** Опільсько, **М. К-а** Ломна.

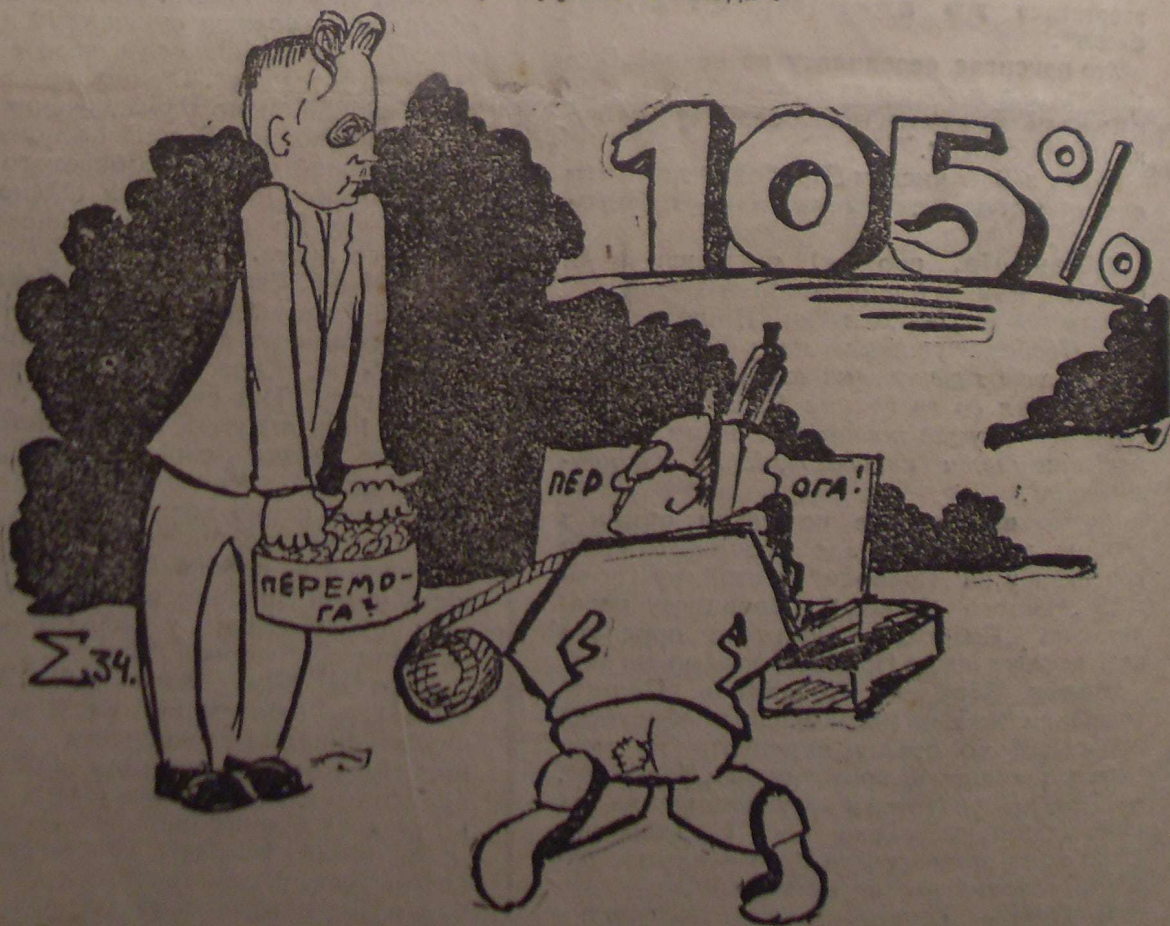
О. К-юк Люблін, **С. Кж-ий** Пошків, **Гр. Т-ів** Довге, **І. Д-о** Тишківці, **М. К-к** Ульвівок, **О. К-ий** Бошинь, **П. К-к** Романів, **Гр. Х-юк** Висипівці, **Д. К-ів** Чортків, **Ю. К.** Безезовиця, **Ол. Ш-тв** Стрільська, **П. Мич** Городенка, **Ш-тв** Городенка, **Ілько Ша** Криве, **К. В-ий** Цебрів, **М. Н-ий** Рівне, **Ю. Х-ик** Шельпаки, **О. Д.** Шмитків, **М. С-юк** Шель, **В. К-ин** Соколівка, **Е. П-ий** Луцьк, **І. С-ий** Новосілка К. **Андрій Т.** Богданівка **І. М-ло** Будинин **Д. К-сь** Богданець **В. М-ць** Губичі, витаємо Вашу волю доповнити ряди пробоевиків. Всі справи, в яких звертається полагоджено. Колиб заходили які непорозуміння сейчас звертайтеся до адміністрації „Пробоем“. Знаємо, що доложите усіх старань, щоби причинитися до якнайбільшого поширення „Пробоем“ у ваших селах і повітах.

З націоналістичним привітом

Редакція і Адміністрація.

По ундівськи „націоналістична“ „Перемога“, виведена з рівноваги 2. ч. „Пробоем“ видрукувала величезну статтю в якій як і „Нова Зоря“ та „Мета“ називає український націоналістичний рух „100% большевизмом“ і „105% націоналізмом“. Паліївська „Перемога“ заявляє, що буде з українським націоналістичним рухом боротися „до останнього свого скорострільного гнізда“.

ПРИЄДНУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ, ШЛІТЬ ДОПІСИ!

паліїв: — Мой, як вистріляєш „останнє скорострільнє гніздо“ — стріляй дальше бобом. Наша кума з під Юра вифасувала нам оце цілий гарнец.

Передплата: річна 1-20 зоп. — піврічна 60 сот. — місячна 10 сотників.

Редагує Коледа.

Видає: В-во „Терем“, кооп. з відп. уділами.

За редакцію відповідає мгр. Роман Кульчицький.

З друкарні „Типографія“ Чацького б.

ПРОБОЕМ

у Львові

20/7/1834